

Budgetskrivelse 2025

Förskolenämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Utbildningsnämndernas gemensamma arbete för likvärdig utbildning	4
Förändringar i omvärlden	5
Beslut, händelser och förändringar i omvärlden.....	5
Barnet som rättighetsbärare	5
Utredningar, beslut och lagändringar	6
Befolkningsutveckling	7
Kompetensförsörjning.....	7
Behov av förändringar i Malmö stad som helhet.....	8
Gemensamt arbete för goda uppväxtvillkor.....	8
Gemensamt arbete för stadens förskolemiljöer	8
Gemensamma insatser för digitalisering	9
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	11
Likvärdighet för barnen i Malmö	11
Kompetensförsörjning och kompetensutveckling	11
Rektor och det nära ledningsstödet.....	13
Prioriterade skollags- och läroplansområden	14
Lokaler som kvalitetsfaktor	15
Samverkan för likvärdiga uppväxtvillkor	15
Kommunbidrag	17
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	19
Begäran om investeringsram	20
Investeringsram.....	20

Sammanfattning

Likvärdigheten för barnen i Malmö och samverkan med andra nämnder, myndigheter och civilsamhället för goda uppväxtvillkor står i fokus även kommande år. Förskolans betydelse för barn, som det första steget i utbildningssystemet och som arena med potential att stärka uppväxtvillkoren, betonas såväl nationellt som i stadens arbete. Detta förutsätter en förskola med god och likvärdig kvalitet. Medarbetarna närmast barnen behöver ha förutsättningar att kunna leva upp till de högt ställda kraven i skollagen och förskolans läroplan och förskolan ska vara tillgänglig för alla barn.

Samtidigt som förväntningarna på förskolan ständigt höjs åtföljs detta inte av förstärkta resurser. Förskolenämnden vill betona att höjda ambitioner på både nationell och kommunal nivå behöver följas av rimliga förutsättningar och att detta är särskilt angeläget i ett utmanande ekonomiskt läge. Av denna budgetskrivelse framgår att förskolenämnden står inför flera strukturella utmaningar år 2025.

Nämndens uppföljningar och analyser visar att tillgången till rätt kompetens och förutsättningarna för professionen i mötet med barnen är avgörande för utbildningens kvalitet. Behoven av att stärka dessa förutsättningar är fortsatt omfattande. Det behövs både långsiktigt hållbara grundförutsättningar för förskolorna och möjlighet att rikta insatser för att kunna fortsätta att stärka det kompensatoriska arbetet. Arbetet handlar ytterst om att stärka både kompetensen i arbetslagen och förutsättningarna för förskolans nära ledning.

Antalet barn i åldern 1–5 år väntas fortsätta att minska successivt ett antal år framöver, vilket innebär ytterligare minskad kommunbidragstilldelning kopplat till demografi. Även om det ingår i nämndens kontinuerliga arbete att anpassa verksamheten till antalet barn, står nämnden inför ytterligare utmaningar som i hög grad påverkar de ekonomiska förutsättningarna. Under 2024 har riktade statsbidrag möjliggjort en ökad ersättning per barn i kommunal förskola. Detta har bidragit till en bibehållen verksamhet och möjlighet att göra riktade insatser på vissa områden. År 2025 bedöms nämndens statsbidragstilldelning bli lägre. Nämnden vill framhålla att förskolans resurstilldelning behöver grundas i mer långsiktigt hållbara och förutsägbara förutsättningar.

Nämndens lokalkostnader ökar och för att möta det minskade antalet barn i den kommunala verksamheten görs anpassningar genom att avveckla lokaler som inte bedöms ändamålsenliga. Detta är dock inte tillräckligt för att helt kunna möta lokalkostnadsutvecklingen. Den grundläggande utrustning som fördelas till verksamheterna inom nämndens ansvar påverkas då negativt. Ändamålsenliga lokaler och utemiljöer är betydelsefulla för de pedagogiska processerna och en strukturell förutsättning i det kompensatoriska arbetet. Samtidigt finns det fortfarande förskolor med brister i inne- och utemiljön som behöver prioriteras.

Behovet av förskolor i utbyggnads- och utvecklingsområden är en angelägen fråga för hela staden. Utvecklingen av en attraktiv stad med Malmöborna i centrum kräver planering av samhällsservice i ett tidigt skede av planeringsprocessen och förskolor i alla bostadsområden är viktiga för stadens attraktionskraft. Nämnden vill betona nödvändigheten i att staden tar ett gemensamt ansvar när det gäller finansieringen av ändamålsenliga lokaler för barnen i Malmö.

De samlade konsekvenserna av det minskande antalet barn, lokalkostnadsutvecklingen och lägre statsbidrag väntas innebära ansträngda förutsättningar för nämndens verksamhet. Nämnden ser en risk att de förutsättningar som stadens förskolor har idag inte kan bibehållas och att arbetet för att stärka kvaliteten och likvärdigheten i kommunens förskolor kommer att begränsas.

Förskolan är den samhällsinstitution som med rätt förutsättningar har störst potential att kompensera för hemförhållanden och att ge barn de färdigheter och förmågor som krävs för jämlika livschanser och en god hälsa. Det kräver samverkan med andra nämnder, myndigheter och civilsamhälle kring tidiga gemensamma insatser och i det uppsökande arbetet. En förskola med god och likvärdig kvalitet som når alla barn bidrar i grunden till kommunfullmäktiges mål om goda uppväxtvillkor och den mer jämlika staden.

Utbildningsnämndernas gemensamma arbete för likvärdig utbildning

Utbildningsnämnderna i Malmö stad prioriterar en likvärdig utbildning med hög kvalitet som stärker barn- och elevers förutsättningar för det livslånga lärandet. Utgångspunkten är att utbildning är en mänsklig rättighet som även ska förmedla och förankra respekt för de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Alla barn och elever ska tidigt ges förutsättningar att utveckla grundläggande förmågor och färdigheter för att möta det som förväntas genom utbildningssystemet. En trygg omsorg och stimulerande lärmiljöer krävs för att barn och elever ska kunna tillgodogöra sig utbildningen.

Utbildningsnämndernas fördjupade samverkan med fokus på en god språklig förmåga, det kompensatoriska uppdraget och hållbara övergångar mellan skolformer har utvecklats i en positiv riktning. Därför är det av största vikt att nämnderna ges förutsättningar att bibehålla samverkansprocesser som ger resultat för barn och elever genom utbildningssystemet.

Nämndernas gemensamma uppdrag är grundläggande för att nå stadens målsättningar kopplat till goda uppväxtvillkor och den jämlika staden. Därför är även långsiktiga satsningar på utbildningsverksamheten nödvändiga för att staden ska kunna erbjuda en kvalitativ utbildning som leder till ökad valkompetens samt självförsörjning.

En avgörande faktor för en trygg omsorg och likvärdig utbildning är nämndernas kompetenta medarbetare som kan möta barn och elever i en föränderlig omvärld. Därför behöver nämnderna säkerställa en god arbetsmiljö och skapa förutsättningar för att betydelsefull kompetensutveckling kan ske.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämndens verksamhet under 2025 och framåt, samt på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Beslut, händelser och förändringar i omvärlden

De 1000 första dagarna i ett barns liv är avgörande för en god hälsa under hela livet. Under dessa dagar sker den mest intensiva utvecklingen kring inlärning, språkutveckling och känslomässiga färdigheter. Barn vistas därmed i förskolan under sina mest utvecklande och känsliga år och det ställer krav på en likvärdig förskola som kan möta varje barn med en utbildning av hög kvalitet. Med rätt förutsättningar kan förskolan göra avgörande skillnad i barns liv både här och nu och i den fortsatta skolgången.

De ständigt ökande förväntningarna på förskolans uppdrag präglar förskolenämndens arbete i att utveckla verksamhetens förutsättningar. Kopplat till de förändringar som sker i omvärlden och som nämnden behöver förhålla sig till blir förskolans roll som det första steget i utbildningen och som kompensatorisk kraft än viktigare. Läget för flera redan ekonomiskt sårbara familjer har blivit än mer ansträngt vilket får direkta konsekvenser för barnen. Det krävs god mödravård och barnhälsovård, ett gott föräldrastöd och en förskola av hög kvalitet för att faktorer som leder till social ojämlikhet inte ska reproduceras.

Denna del av budgetskrivelsen fångar upp förslag och lagändringar på nationell nivå med stor inverkan på förskolans verksamhet. Dessa behöver sättas i relation till de resursmässiga förutsättningar som väntas påverka nämndens arbete under 2025 och framåt. Den demografiska utvecklingen och övergripande förutsättningar för kompetensförsörjning lyfts fram liksom betydelsen av stadens gemensamma arbete kring goda uppväxtvillkor och ändamålsenliga förskolemiljöer.

Barnet som rättighetsbärare

Förskolan ska spegla de värden och rättigheter som uttrycks i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska utgå från vad som bedöms vara barnets bästa, att barn har rätt till delaktighet och inflytande och att barnen ska få kännedom om sina rättigheter.

Olika uppföljningar och underlag ger förskolenämnden som huvudman kunskaper om barns förutsättningar och levnadsvillkor i Malmö och utifrån denna kunskap samt med utgångspunkt från barnet som rättighetsbärare arbetar nämnden för att rikta resurser dit behoven är som störst. De prioriterade skollags- och läroplansområden som nämnd och förvaltning har valt att fokusera på utifrån denna kunskap är det språkutvecklande arbetet, värdegrundsfrågor och alla barns rätt till stöd.

Det systematiska kvalitetsarbetet inom förskolan är ett viktigt verktyg för att synliggöra kvalitet och likvärdighet för att främja alla barns utveckling och lärande och vid behov åtgärda brister. Det innebär konkret att planering, genomförande och uppföljning av utbildningen sker systematiskt med dialog som utgångspunkt. Dialogmodellen är kärnan i det systematiska kvalitetsarbetet och syftar till att tillsammans skapa en aggregerad bild av förskolornas måluppfyllelse och kvalitet med utgångspunkt i mötet mellan barn och pedagog. Dialogerna möjliggör därmed för huvudmannen att fånga upp barns röster och perspektiv och att fatta beslut som grundar sig i barnets och barnens bästa.

För att Malmöbarnens rättigheter ska kunna garanteras är det avgörande att förskolenämnden, i enlighet med skollag och barnkonvention, kan erbjuda en likvärdig förskola av hög kvalitet. Konsekvenser av bristande kvalitet i förskolan riskerar att bli särskilt allvarliga för barn som lever i socioekonomiskt sårbara områden då forskning visar att de särskilt gynnas av att gå i en förskola av hög kvalitet. Nämndens uppföljningar och analyser visar fortsatt att tillgången till rätt kompetens och förutsättningarna för professionen i mötet med barnen är avgörande för utbildningens kvalitet.

Utredningar, beslut och lagändringar

På nationell nivå finns flera förslag och pågår utredningar som på olika sätt ställer ökade krav på förskolan. Förskolenämnden vill inledningsvis betona att föreslagna ambitionshöjningar behöver komma med stärkta resursmässiga förutsättningar. Detta för att arbetet med att höja kvaliteten och likvärdigheten ska kunna fortsätta och utvecklas i enlighet med intentionerna. Nämnden ser även att flera av förslagen kan medföra ytterligare krav på dokumentation och administrativt arbete på alla nivåer i organisationen.

Förslag till ändringar i förskolans läroplan

Skolverket har fått regeringens uppdrag att föreslå ändringar i förskolans läroplan. I Skolverkets förslag får förskollärare ett tydligare ansvar för att värdera och välja bland arbetssätt och lärverktyg. Förslaget innebär också att kravet på att använda digitala verktyg i förskolan inte längre ska vara obligatoriskt. Skolverket föreslår vidare ändringar i läroplanen som syftar till att stärka högläsning och fysisk aktivitet i förskolan.

Nationellt professionsprogram

Riksdagen har beslutat om ett nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare. Det syftar till att utveckla undervisningens kvalitet, stärka professionsutveckling, öka yrkenas attraktionskraft och på detta sätt ge nya möjligheter i arbetet med en likvärdig utbildning. Professionsprogrammet träder i kraft den 1 januari 2025 genom ändringar i skollagen och kommer att bestå av en nationell struktur för kompetensutveckling och ett nationellt meriteringssystem med meriteringsnivåer för legitimerade lärare och legitimerade förskollärare.

Uppdrag om utveckling av lärar- och förskollärarytbildningarna

På uppdrag av regeringen pågår en utredning som ska föreslå åtgärder för att utveckla lärar- och förskollärarytbildningarna. Detta i syfte att höja utbildningarnas kvalitet och yrkenas status och attraktivitet. Utredningen ska som en del föreslå hur antagningskraven till utbildningarna kan höjas. Nämndens bedömning är att detta kan påverka antalet studenter samtidigt som det kan gagna arbetet med stärkt kvalitet i förskolan.

Uppdrag om barnskötarutbildningens ändamålsenlighet

Skolverket har fått i uppdrag att se över utbildningen till barnskötare inom gymnasieskolan för att göra den mer inriktad mot arbete med barn. Skolverket ska också ta fram stöd till huvudmän för kommunal vuxenutbildning kring bedömning av behörigheter till barnskötarutbildningen och se över hur svenska eller svenska som andraspråk ska ingå i yrkespaketet barnskötare som finns inom Komvux.

Uppdrag om rektorers förutsättningar

På uppdrag av regeringen ska en utredning göras som ska analysera rektorernas förutsättningar att leda och samordna det pedagogiska arbetet. Utredningen ska ge förslag om hur rektorers förutsättningar för sitt uppdrag kan förbättras, till exempel när det gäller stora rektorsområden. Den ska även analysera och vid behov föreslå vilka särskilda behörighetskrav som ska gälla för rektor.

Uppföljning för utveckling - ett hållbart system för samlad kunskap om villkoren för barn och elever med funktionsnedsättning (SOU 2023:95)

Utredningen lägger förslag som syftar till att säkerställa kunskap om och uppföljning av förutsättningarna för barn och elever med funktionsnedsättningar. Utredningen innehåller förslag om tydliggörande av myndigheters ansvar, bättre verktyg för uppföljning samt förtydligt ansvar för samlad analys och redovisning av resultat.

Allmänna råd och föreskrifter kring systematiskt kvalitetsarbete

Skolverket har på regeringens uppdrag tagit fram förslag till föreskrifter om hur det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas. Föreskrifterna syftar till att förtydliga hur det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas inom skolväsendet i enlighet med gällande lagstiftning. Utifrån tillägg i uppdraget har tidpunkten för när Skolverket senast ska ta beslut om föreskrifterna flyttats fram till den 28 februari 2025.

Skolor mot brott (SOU 2024:17)

Utredningen föreslår att säkerhetsarbete ska bli ett nytt ansvarsområde inom skolväsendet som regleras i skollagen. På varje förskola ska det finnas en skyldighet att arbeta brottsförebyggande genom en

kartläggning för att se brottsmönster och utifrån detta vidtaga åtgärder för att komma till rätta med problemen. Det ska också bedrivas ett löpande arbete för att säkerställa en beredskap att hantera allvarliga våldssituationer. De föreslagna ändringarna innebär ett vidgat nationellt uppdrag för förskolan då detta blir ett nytt ansvarsområde vid sidan om omsorgs- och undervisningsuppdraget.

Regler om tilläggsbelopp

Från den 1 juli 2024 börjar ändringar i skolförordningen och gymnasieförordningen om tilläggsbelopp att gälla. Ändringarna innebär bland annat förtydligande av vad som avses med extraordinära stödåtgärder. Det införs också bestämmelser om att en enskild huvudman som ansöker om tilläggsbelopp ska lämna de uppgifter som behövs för bestämmandet av tilläggsbelopp.

Förslag till ny lag om cybersäkerhet

I en utredning (SOU 2024:18) presenteras anpassningar av svensk rätt som är nödvändiga för att kunna möta nya EU-direktiv om cybersäkerhet. Här ingår bland annat lagen om cybersäkerhet, som föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Befolkningsutveckling

De senaste årens befolkningsprognoser visar på ett successivt minskande antal barn i åldern 1–5 år. Den negativa befolkningsutvecklingen i nämndens målgrupp har medfört lägre kommunbidragstilldelning avseende demografi varje år sedan 2019. Födelseletalen i Malmö minskar och ett antagande är därför att den nya befolkningsprognos som ska fastställas under 2024 kommer att visa på en ytterligare minskning i åldersgruppen även kommande år. Det skulle medföra en fortsatt minskad resurstilldelning för förskolenämnden.

De kommande åren väntas födelseletalen ligga på en fortsättningsvis låg nivå. Effekten blir att befolkningen i nämndens målgrupp fortsätter att successivt minska. Faktiska förändringar i befolkningsunderlaget får direkta effekter på behovet av förskola och kräver alltid kontinuerliga anpassningar av verksamhetens omfattning under och mellan budgetår. Här ingår de ständigt återkommande förändringarna av behovet mellan vår och höst inom förskoleverksamheten.

Trots det ständigt pågående arbetet i de kommunala förskolorna med att dimensionera verksamheten utifrån behovet står nu förskolenämnden inför omfattande strukturella utmaningar. De ekonomiska effekterna av en negativ befolkningsutveckling måste vägas samman med den ekonomiska utvecklingen på andra områden såsom ökande lokalkostnader och minskad statsbidragstilldelning. Ingångsläget inför år 2025 är därmed särskilt ansträngt. Se vidare under avsnitten om Kompetensförsörjning, Gemensamt arbete för stadens förskolemiljöer, Lokaler som kvalitetsfaktor samt Kommunbidrag.

Kompetensförsörjning

I förskolenämndens budgetskrivelse de senaste åren har den nationella bristen på formell kompetens lyfts fram som en avgörande påverkansfaktor i nämndens arbete. Till grund för detta ligger utöver nämndens egna bedömningar, rapporter och prognoser från till exempel Skolverket och Arbetsförmedlingen som pekar på fortsatt brist på förskollärare och på barnskötare med formell utbildning de närmaste åren.

Antalet sökande till de tjänster som utannonseras till förskolor inom nämndens verksamhet har samtidigt ökat den senaste tiden. En förklaring kan vara det minskande antalet barn i förskoleåldern i Malmö och kranskommunerna, men även att Malmö stads förskolor uppfattas som attraktiva arbetsplatser. Detta framkommer bland annat i omvärldspaningar inom ramen för nämndens utvecklingsarbete, exempelvis i den pågående översynen av nära ledningsfunktioner där förskollärares tillgång till kollegiala forum nämns som en viktig faktor. Samtidigt som det minskande barnantalet kommer att kräva anpassningar i förskoleverksamheten kan det skapa det en bredare rekryteringsbas när det kommer till medarbetare med formell och hög kompetens.

Det krävs ett fortsatt tydligt fokus på förskolans kompetensförsörjning både inom staden och nationellt även framöver. Att utöka andelen förskollärare och fördela kompetensen mellan kommunens förskolor på ett sådant sätt att likvärdigheten för barnen i Malmö stärks har hög prioritet. Förskolenämndens inriktning

är minst 30 procent förskollärare per förskola och att samtliga barnskötare har formell utbildning. Förskolläraryrkenas attraktivitet är en viktig nyckel i utvecklingsarbetet både på nationell och kommunal nivå. Enligt SKR:s rapport *Förskolans kompetensförsörjning, Åtgärder för att möta rekryteringsbehoven (2019)* kommer förskollärare och barnskötare att utgöra stommen i förskolans arbetslag även i framtiden. Samtidigt lyfts möjligheterna att knyta andra yrkesgrupper till förskolan som kan bidra i det alltmer komplexa uppdraget.

Samverkan med lärosäten, statliga myndigheter och andra nationella aktörer lägger en viktig grund för arbetet med kompetensförsörjning. Förskolenämnden har under 2024 tagit initiativ till utveckling av en samverkansmodell tillsammans med Malmö universitet i syfte att utöka möjligheterna till kompetensutveckling och vidareutbildning av de medarbetare som redan är förskollärare. Det också av vikt att tillsammans med Malmö universitet verka för att fler väljer att studera till förskollärare. Detta med anledning av att antalet sökande minskar. Vidare kommer det nationella professionsprogrammet att ställa genomgripande krav på en välfungerande samverkan med utbildningsanordnare.

Behov av förändringar i Malmö stad som helhet

Gemensamt arbete för goda uppväxtvillkor

I arbetet med att skapa goda uppväxtvillkor för barn och unga i Malmö är förebyggande arbete och tidiga samordnade insatser i samverkan mellan nämnder och organisationer en avgörande förutsättning. Tidiga insatser bidrar till en gynnsam utveckling för både barn, unga och vuxna och dessutom till att använda samhällets resurser på bästa sätt för att undvika mer kostsamma insatser längre fram.

Utbildningsnämnderna och arbetsmarknads- och socialnämnden är överens om att strukturerade och tydliga former för samverkan är en förutsättning för förebyggande och tidiga insatser. Utgångspunkten är att dessa insatser ges på den arena där barn, unga och vuxna befinner sig, exempelvis i förskola, skola, vuxenutbildning, socialtjänst, öppen verksamhet samt kultur- och fritidsverksamhet. Nämnderna behöver ges förutsättningar för att kunna både bibehålla och vidareutveckla denna samverkan.

Under 2024 och 2025 implementeras Trygga barnet, en samverkansmodell för tidigt samordnat stöd på individnivå, som en ordinarie del i samverkansarbetet. Genom gemensam styrning, gemensam struktur och tydlig samordning kan förskola, skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård identifiera behov och ge barn och deras vårdnadshavare samordnat stöd i ett tidigt skede.

Det gemensamma förebyggande arbetet kring de yngsta barnen fortsätter i nära samverkan mellan förskolenämndens och arbetsmarknads- och socialnämndens verksamheter samt med externa aktörer. En kombination av god mödravård, ett bra föräldrastöd och en förskola av hög kvalitet stärker möjligheterna till social jämlikhet i staden. På *Familjecentralerna* samt genom insatsen *Växa tryggt* samlas flera aktörer utifrån barnets behov och där barnen finns. Nämnderna fortsätter att utveckla samarbetet och relationerna mellan medarbetare närmast barnen och socialtjänsten.

Gemensamt arbete för stadens förskolemiljöer

Kommuner har till skillnad från fristående huvudmän ett lagstadgat ansvar att anordna utbildning. Det innebär att kommuner behöver ha en beredskap för att bereda plats för alla kommunens barn i verksamheten. Flera fristående aktörer har avvecklat sin verksamhet under det senaste året, vilket inneburit en påtaglig minskning av platser i fristående verksamhet. Det har fått direkta följder för placeringsarbetet och intilliggande kommunala förskolor, samt påverkar kapaciteten i vissa områden. I fristående verksamhet finns cirka 15 procent av det samlade antalet förskoleplatser i Malmö. Det behöver finnas utrymme i den samlade kapaciteten för oförutsedda händelser i befintligt lokalbestånd både inom kommunal och fristående verksamhet.

Utvecklingen av en attraktiv stad med Malmöborna i centrum kräver planering av samhällsservice i ett tidigt skede av planeringsprocessen. Förskolor i alla bostadsområden är viktiga för stadens attraktionskraft och den geografiska placeringen är central för att motverka förskolesegregation. Det gör behovet av förskolor i utbyggnads- och utvecklingsområden till en angelägen fråga för hela staden. En avsaknad av

förskolor i nya områden innebär sämre samhällsservice för Malmöborna och är svår att åtgärda i efterhand om mark tagits i anspråk för andra ändamål.

Barnens perspektiv, rätt till goda livsmiljöer och utrymme i staden måste ha hög prioritet i det fortsatta arbetet. Tillsammans med andra kvalitetsfaktorer påverkar lokalerna och utemiljön de pedagogiska processerna och därmed förutsättningarna i mötet mellan barn och pedagog. Ändamålsenliga lokaler är således en strukturell förutsättning i det kompensatoriska arbetet. Samtidigt finns fortfarande lokaler med brister i inne- och utemiljön som behöver prioriteras.

Trots minskat antal 1–5 åringar de närmsta åren ser nämnden att behovet av fortsatt utbyggnad kvarstår för att kunna erbjuda ändamålsenliga lokaler till alla barn. Tillfälliga bygglov löper ut som inte kan förnyas. Vidare är nämndens möjligheter att fullfölja avvecklingen av ej ändamålsenliga lokaler en central förutsättning i att kunna möta kommunfullmäktiges förväntningar och mål om minskad segregation och en mer jämlik stad. Förskolenämnden vill betona nödvändigheten i att staden tar ett gemensamt ansvar när det gäller finansieringen av ändamålsenliga lokaler för de yngsta Malmöborna.

För att begränsa kostnadsutvecklingen pågår flera utvecklingsinsatser för ett tydligare gemensamt förhållningssätt i stadens planering. Nämnder som på olika sätt arbetar med förskolelokaler medverkar i detta arbete. Förskolenämndens och servicenämndens verksamhet arbetar tillsammans för att se över arbetsprocesserna med syfte att sänka investeringsutgifterna för nya förskolor.

På uppdrag av kommunfullmäktige samordnar förskolenämnden utredningsarbetet kring förutsättningar för ökat samnyttjande av park för förskoleverksamheten. Arbetet sker tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden och servicenämnden och är viktigt för att belysa och ta ställning till barnens förutsättningar och plats i staden.

Region Skånes nybyggnation i Västra Flensburg förutsätter ersättningslokaler för den förskoleverksamhet med specialverksamheter, OB-verksamhet och centralkök som finns i området. Fyra förskolor med cirka 430 platser påverkas. Tidplanen är komplicerad och kräver ett omfattande samarbete mellan stadens nämnder. Förändringen bedöms innebära en stor ökning av lokalkostnaderna och förutsätter att förskolenämnden kompenseras fullt ut.

Gemensamma insatser för digitalisering

Digitaliseringsarbetet kräver både ett stadsgemensamt fokus och medvetna satsningar för att på sikt skapa möjligheter till effektivisering och ökad kvalitet. Förskolenämnden delar flera behov och utmaningar i arbetet med digitalisering med de andra utbildningsnämnderna och övriga nämnder i staden. Det handlar exempelvis om processer för säker hantering av data inom och mellan förvaltningar och om att öka den digitala kompetensen hos medarbetare. Samtidigt har förskolan specifika utmaningar och behov knutet till sin särart som behöver bevakas i upphandlingar och utvecklingsprocesser.

Stadens samverkansmodell för kommungemensam IT och digitalisering och den utvecklingsplan som tagits fram kring stadens gemensamma behov bedöms som viktiga för det långsiktiga arbetet. Förskolenämnden behöver kunna vara aktiv i dessa processer både för att bidra till stadens utveckling och för att prioritera egna behov. Frågor i fokus under 2025 är bland annat implementering av Windows 11 och stöd för ökad digital kompetens.

Det nya utbildningssystemet Malmö lär (LMS) och system för digital post och e-signering är exempel på gemensamma digitaliseringsprocesser som behöver ges rätt förutsättningar för att få genomslag. Det gäller också stadens arbete utifrån lagstiftning eller beslut på EU-nivå, till exempel användning av AI och krav om tillgänglighetsanpassning.

Med en gemensam systemmiljö och ett nära samarbete som främjar alla utbildningsförvaltningars behov läggs en viktig grund för både effektivisering och ökad kvalitet för barnen. En samverkansmodell för utbildningsförvaltningarnas gemensamma enhet, enheten för systemhantering (ESH), tas fram under 2025. Även här behöver förskolenämnden kunna delta aktivt utifrån behoven i förskoleverksamheten samt för att implementera gemensamma lösningar och utveckla lokal användning. Genom samverkan finns

förutsättningar att på sikt uppnå både tidsvinster och höjd kvalitet. Dock ställer arbetet initialt krav på tillgängliga resurser. En förutsättning är att berörda medarbetare, enheter och avdelningar kan frigöra tid till utvecklingsarbetet.

Inriktningen kommande år är att digitaliseringsarbetet blir en naturlig del av arbetet på alla nivåer i nämndens verksamhet. Det kommer fortsatt att ställa krav på organisationens förmåga att prioritera, ställa om och lära nytt. Med Malmöborna i centrum innebär digitalisering förstärkt service till medborgarna.

Inom ramen för arbetet med en modern systemmiljö sker en fortsatt utveckling på förskolorna av en ändamålsenlig digital hantering av närvaro, dokumentation och ärenden kopplat till barnen. Under 2025 implementeras flera digitala verktyg och basnivåer för användande i de olika systemen. Förutom initiala kostnader, kommer det att kräva kompetensutveckling för medarbetare och involvering av vårdnadshavare. En viktig del i det fortsatta arbetet är att ta hänsyn till de vårdnadshavare som saknar digitala verktyg och system för att identifiera sig digitalt.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Likvärdighet för barnen i Malmö

Formell och hög kompetens hos medarbetarna på förskolorna samt god ledningsförmåga hos den lokala ledningen är avgörande förutsättningar för att varje barn ska få den utbildning som barnet har rätt till. Samtidigt är den formella kompetensen en fortsatt utmaning. Nämndens kvalitetsuppföljningar visar i vissa fall på brister i kvaliteten i förhållande till läroplansuppdraget. Konsekvenser av bristande kvalitet i förskolan riskerar att bli särskilt allvarliga i socioekonomiskt sårbara områden.

Likvärdighetsarbetet handlar ytterst om att stärka kompetensen närmast barnen och förutsättningarna för den nära ledningen. Med dessa delar på plats kan arbetet med läroplansuppdraget ges ytterligare förutsättningar att utvecklas. Huvudmannen behöver därför säkerställa att det finns kompetens och resurser på samtliga nivåer för att identifiera och kompensera för skillnader i barns förutsättningar. I detta sammanhang har nämnden ett särskilt fokus på förskolornas möjligheter att organisera barngrupperna på ett sätt som möter barnens behov. Det ingår också att säkerställa ändamålsenliga fysiska förutsättningarna i form av lokaler och utemiljö som främjar likvärdigheten för alla barn.

Samtidigt är möjligheterna att arbeta kompensatoriskt beroende av tiden tillsammans med barnen i förskola och kontinuitet i barnens närvaro. Nämnden fortsätter att fördjupa kunskaperna om vikten av att barnen är i förskolan och tar del av utbildningen. I Skolinspektionens rapport *Huvudmäns och rektorers arbete för kvalitet i undervisning på förskolor i socioekonomiskt svagare områden (2023)* lyfts betydelsen av att barnen har en hög och regelbunden närvaro vid förskolan. Det finns positiva samband mellan hög, regelbunden närvaro och barnens lärande och språkliga utveckling.

Arbetet för att utveckla arbetssätt och principer för prioritering av insatser för stärkt likvärdighet är fortsatt prioriterat. Inriktningen är att fortsätta pröva, utveckla och utvärdera metoder för riktade insatser till de delar av verksamheten där behoven är som störst. I detta ingår att utveckla en styrning och ett stöd som främjar arbetet.

Det riktade statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder har de senaste åren bidragit till bibehållen verksamhet och möjlighet att göra riktade insatser på vissa områden. Merparten av statsbidraget har fördelats direkt till de kommunala förskolorna i syfte att bibehålla och stärka kvaliteten med utgångspunkt i lokala behov och förutsättningar. Vidare har riktade likvärdighetsinsatser såsom kompetensteam och utbildningsvikarier kopplat till Skolverkets språkfrämjande kompetensutveckling för medarbetare möjliggjorts. Riktade insatser kräver förutsägbarhet i planeringen och ekonomisk kontinuitet åren framöver. I detta sammanhang är inte minst möjligheterna att även fortsättningsvis kunna rikta kompetensteam en angelägen fråga. Lokalt anpassade insatser och arbetssätt är dessutom mer resurskrävande än standardiserade lösningar och att det ställer krav på nämndens möjligheter att skapa förutsättningar för arbetet.

Kompetensförsörjning och kompetensutveckling

Kompetensförsörjningsarbetet inriktas framöver främst på att attrahera till förskolans yrken samt att behålla och utveckla medarbetare. Resultatet av den senaste mätningen av kompetensgapet visar generellt sett att det finns ett fortsatt behov av att höja andelen medarbetare med god, hög och mycket hög kompetens samt att kompetensnivån varierar mellan förskoleområdena. För att stärka förskolorna i det kompetensförsörjande arbetet inrättas en samlad funktion för kompetensförsörjning under 2024 som samlar resurser och processer i arbetet.

Förskolenämndens inriktning har tydliggjorts genom Kompetensförsörjningsplan 2023. På varje förskola

ska minst 30 procent av den pedagogiska personalen vara förskollärare och samtliga barnskötare ska ha en formell utbildning (minst 1100 gymnasiepoäng). Partsgemensam dialog pågår i syfte att säkra barnskötarkompetensen. Vidare undersöks möjligheterna kring kompletterande kompetenser i förskolan.

Ett förberedande arbete pågår för att kunna tillvarata de möjligheter och möta de krav som det nationella professionsprogrammet ställer. Behov och utbildningsmöjligheter kartläggs inför kommande meriteringsprocess. Skolverket har i maj 2024 presenterat sin utredning av strukturen för kompetensutveckling, meriteringssteg samt villkor för meritering och system för registrering av genomförd kompetensutveckling vilket innebär att nämndens förberedelser nu kan intensifieras.

Enligt kommunfullmäktiges inriktning ska kompetensförsörjningsarbetet ske utifrån inkludering och mångfald. Inom ramen för arbetet med att vara en inkluderande arbetsgivare och en organisation fri från diskriminering fortsätter förskolenämndens verksamhet sitt engagemang i det stadsövergripande ESF-projektet *Kompetensförsörjning genom att spegla Malmö*.

Det finns ett generellt behov av höjd kompetens inom arbetslagen för att stärka förmågan att i praktiken utföra läroplansuppdraget. Prioriterade områden under 2025 kopplar till språkutvecklande lärmiljöer för barnen och utveckling av aktiva språkutvecklande arbetsplatser, alla barns rätt till stöd och värdegrundsfrågor. Detta kräver ett långsiktigt arbete med både kompetensutvecklingsinsatser för medarbetarna närmast barnen och en utveckling av det riktade stödet och resurssättningen för stärkt likvärdighet. I detta sammanhang pågår även dialog om att införa ytterligare en verksamhetsutvecklingsdag (VU-dag) på förskolorna.

Fortsatt dialog med utbildningsanordnare om möjligheterna att vidareutveckla utbildningsformerna för de pedagogiska yrkena inom förskolan är en strategisk fråga i nämndens kompetensförsörjningsarbete. Som nämnts tidigare lyfts nu behovet av att utveckla förskollärarytbildningen och av en mer ändamålsenlig utbildning för barnskötare även på nationell nivå.

En viktig del i arbetet för att stärka attraktiviteten som arbetsgivare är att ta väl hand om elever, studerande och andra praktikanter och på så sätt ge en positiv bild av förskoleverksamheten. Det krävs ytterligare utveckling av arbetsmetoder och samordning kring mottagandet inom verksamhetsförlagd utbildning för förskollärestudenter (VFU) och gymnasieelever och studerande inom vuxenutbildning som har arbetsplatsförlagt lärande (APL). Att säkra tillgången till utbildade handledare i samtliga förskolor är ett centralt utvecklingsområde.

Ledarförsörjning och ledarutveckling

Förskolenämnden kommer även framöver att arbeta strategiskt med ledarförsörjning och ledarutveckling utifrån kommande pensionsavgångar och personalomsättning i de särskilda ledaruppdrag som finns inom förskolan. Det gemensamma arbetet inom staden med ledarutveckling, ledarförsörjning och att stärka ledares förutsättningar lägger en viktig grund för kvalitetsarbetet i förskolenämndens verksamhet. Chefens förutsättningar är ett fokus i arbetet och kopplat till detta pågår en kommunövergripande utredning om antalet medarbetare per chef. Detta kommer att påverka förutsättningarna inom förskoleverksamheten.

Rektorers kompetensutveckling inom ramen för det nationella professionsprogrammet kommer att uppta en central del av nämndens arbete med ledarutveckling. Vidare fortsätter chefer att delta i stadens ledarutvecklingsprogram Utvecklande Ledarskap (UL). Nämndens insatser såsom *Nya ledare* och *Ledarutvecklingsgrupper i förskolan* samt fortlöpande kompetensutvecklingsinsatser för ledare inom olika ämnesområden, behovsanpassad ledarcoachning, chefshandledning och utvecklingsinsatser för lokala ledningsgrupper inom nämndens verksamhet är en andra viktiga delar.

I det fortsatta samarbetet inom Malmö stad är det viktigt att lyfta fram förskolans särskilda förutsättningar och behov kopplat till rektorsuppdraget och förskolornas lokala ledningsorganisation. Inom nämndens verksamhet sker arbetet med utgångspunkt i det komplexa ledaruppdraget inom förskolan, vilket beskrivs närmare i avsnittet Rektor och det nära ledningsstödet.

Hälsofrämjande arbete och lönebildning

Nämndens erfarenhet är att utvecklingen av attraktiva arbetsplatser med utvecklingsmöjligheter för alla

medarbetare, en god lönebildning och en hälsofrämjande och god arbetsmiljö ökar förutsättningarna för minskad sjukfrånvaro, ökad trivsel och bidrar till att medarbetare stannar kvar i arbetet nära barnen. Förskolenämnden har under 2024 fokuserat särskilt på förskollärares arbetstid, planeringstid och arbetsförhållanden i syfte att förbättra förskollärares förutsättningar, yrkets attraktivitet och möjligheter att anställa fler förskollärare.

Arbetet för en god arbetsmiljö riktas även framöver mot friskfaktorer, arbetsglädje samt positiv psykologi. Därutöver kommer även medarbetares och chefers möjlighet till återhämtning att vara ett fokusområde. Detta för att förstärka och ta tillvara det som redan fungerar bra inom förskolans verksamheter och för att främja en god kvalitet i arbetet med barnen och ett hållbart arbetsliv. Det partsgemensamma arbetet tillsammans med ledningsgrupper och skyddsombud inom detta område ingår som en viktig del. Under 2025 kommer även staden att arbeta mer kommunövergripande med friskfaktorer utifrån Sunt arbetslivs (Sveriges kommuner och regioner tillsammans med arbetsmarknadens parter) avsiktsförklaring kring friskare arbetsplatser.

Insatser för att minska sjukfrånvaron och förbättra arbetsmiljön behöver genomföras på organisations-, arbetsplats- och individnivå. I detta arbete är företagshälsovården en viktig strategisk partner. Förskolenämnden får en ny leverantör av företagshälsovård under 2024 och nästa år riktas därför fokus på hur det nya samarbetet ska utformas i syfte att förebygga och minska sjukfrånvaron. Vidare finns behov av digitala utbildningar om arbetsmiljö och rehabilitering, vilket ställer krav på tillgängliga resurser.

Arbetet med ingångslöner för att attrahera nya förskollärare och pedagoger med inriktning förskola i konkurrens med andra arbetsgivare är grundläggande liksom lönesatser för att särskilt uppmärksamma erfarna och skickliga medarbetare inom de yrkesgrupper som verkar nära barnen. Under 2024 ska det tecknas flera nya löneavtal, varav majoriteten är ettåriga avtal. Detta väntas påverka förskolenämndens ekonomiska förutsättningar under 2025.

Rektor och det nära ledningsstödet

Den lokala ledningens förutsättningar att driva utveckling för ökad kvalitet och likvärdighet behöver stå i fokus även i de kommande årens arbete. Tillsammans med arbetet för att stärka kompetensen närmast barnen lägger detta grunden för ett långsiktigt hållbart utvecklingsarbete. Rektorerna har helhetsansvaret för utbildningen och undervisningen och leder arbetet tillsammans med biträdande rektorer och förste förskollärare. Som pedagogiska ledare behöver rektorerna vara väl informerade om arbetet på förskolorna och utbildningens kvalitet för att både kunna fatta beslut om rätt prioriteringar och om ändamålsenlig resursfördelning. Förskolenämndens huvudmannans ansvar i förhållande till förskolans lokala ledning handlar om att se till att rektorerna och deras ledningsfunktioner har tydliga mandat, utrymme och förutsättningar att leda och samordna det pedagogiska arbetet. Detta innebär att skapa förutsättningar för ett riktat stöd och riktade resurser som kan möta behoven i verksamheten.

De senaste årens förändringsarbete har resulterat i en mer samlad organisation för stödfunktionerna. Vardagen på förskolorna är komplex och förutsättningarna för rektorerna och de lokala ledningsgrupperna att leda det kompensatoriska arbetet varierar mellan förskoleområdena. En viktig del i det fortsatta övergripande arbetet handlar därför om prioriteringar och om att erbjuda rektorerna och de lokala ledningsgrupperna ett stöd i vardagen som är ändamålsenligt och som i större utsträckning än idag är utformat utifrån de lokala behoven inom förskoleområdet.

Under 2025 fortsätter utvecklingen av tillsammansarbetet och dialogen mellan skolchef, rektorer och övriga ledningsfunktioner. Inriktningen är att utveckla samsynen och den gemensamma förståelsen för de utmaningar som förskolorna står inför. Fokus sätts på de utvecklingsområden och strategiska frågor som är prioriterade på huvudmannanivå. Strukturen och formerna för samarbetet vidareutvecklas även för att stärka erfarenhetsutbytet och det kollegiala lärandet mellan rektorer och med andra ledningsfunktioner.

Förutsättningarna för den lokala ledningsorganisationen med rektor, förste förskollärare och biträdande rektor står fortsatt i fokus för att stärka och samordna det pedagogiska utvecklingsarbetet på varje förskola och förbättra arbetsmiljön för medarbetarna. En översyn pågår av förutsättningarna för rektors nära ledningsstöd för att ge förslag inför det vidare arbetet.

Prioriterade skollags- och läroplansområden

Av det systematiska kvalitetsarbetet framgår att tillgång till förskollärare, god kompetensnivå i arbetslagen och god kompetens och ledningsförmåga hos rektor tillsammans med den lokala ledningen lägger grunden för kvaliteten i både omsorgsuppdraget och i det pedagogiska arbetet. Rätt kompetens i grunduppdraget har avgörande betydelse för hur väl förskolorna kan möta barnen i Malmö utifrån deras behov och förutsättningar och därmed för att främja jämlika livschanser och en god hälsa.

Skillnader i förutsättningar mellan förskolor och olika delar av staden ställer krav på förskolenämndens sätt att arbeta kompensatoriskt för en ökad likvärdighet. Som huvudman för förskoleverksamheten har förskolenämnden ett ansvar att vidta åtgärder för att öka likvärdigheten och höja kvaliteten i verksamheten. De senaste årens fördjupade analyser och uppföljningar visar på generella utmaningar när det gäller likvärdigheten och kvaliteten inom det språkutvecklande arbetet, förskolornas sätt att arbeta med värdegrundsfrågor och alla barns rätt till stöd.

De kommande åren prioriteras arbete för att stärka förutsättningarna för rektorer och profession att ta ansvar för måluppfyllelsen inom dessa områden. Avgörande blir att utveckla de övergripande stödfunktionernas sätt att arbeta i förhållande till förskolorna för att i större utsträckning kunna prioritera bland insatserna och fördela resurserna till de förskolor där behoven i barngrupperna är som störst. Som lyftes fram i avsnittet om kompetensförsörjning och kompetensutveckling så är arbetet för att säkra kompetensen hos professionen närmast barnen avgörande för ökad måluppfyllelse i förskolorna. Som stöd i arbetet finns också Pedagogisk Inspiration (PI) som stödjer utvecklingsinsatser inom stadens tre utbildningsförvaltningar inom till exempel språkutveckling och värdegrundsuppdraget.

Förskolans värdegrundsarbete

De senaste årens uppföljningar visar på behov av prioriterade insatser inom en rad områden som kopplar till förskolornas värdegrundsarbete. Det gäller bland annat förebyggande arbete kring diskriminering och kränkande behandling och läroplansuppdraget kring normer och värden. Här ingår förskolornas uppdrag att bland annat ge varje barn förutsättningar att utveckla öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande samt respekt och förståelse för alla människors lika värde och de mänskliga rättigheterna. Utöver det statliga uppdraget finns flera kommunala uppdrag som också knyter an till värdegrundsarbetet, exempelvis Policy för mänskliga rättigheter och styrdokument rörande nationella minoriteter.

Rektors arbete med att stärka förskolornas förutsättningar och strukturer för att integrera det förebyggande arbetet som en del i utbildningen och i det vardagliga arbetet på varje förskola är ett viktigt fokusområde. Under 2025 fortsätter samordningen av stödinsatser på huvudmannanivå för att säkerställa att lagstiftning och styrdokument följs och att förskolorna får det stöd de behöver.

Det språkutvecklande arbetet

Det språkutvecklande arbetet har stått i fokus de senaste åren och kommer att ha hög prioritet även framåt. Arbetet handlar primärt om att skapa förutsättningar för läroplansuppdraget och förskolornas arbete med att stimulera barnen i deras språkutveckling. Det fortsatta arbetet omfattar därför både insatser för att främja barns språkutveckling och insatser för den pedagogiska personalens språkutveckling. I det senare ingår arbetet för att göra kommunens förskolor till språkutvecklande arbetsplatser där utveckling av medarbetarnas yrkessvenska ingår som en viktig del av förskolans ordinarie arbete.

Erfarenheter visar att kunskapen om det språkutvecklande arbetet behöver fortsätta att utvecklas i samverkan med universitet och lärosäten. Nämnden medverkar därför i ett treårigt ett nationellt forsknings- och utvecklingsprogram (FoU) i samarbete med Göteborgs universitet och tio andra kommuner som syftar till att utveckla ny forskningsbaserad kunskap och att främja förskolans språkutvecklande arbete. Nya kunskaper och erfarenheter från detta samarbete ska spridas och omsättas i verksamheten.

Alla barns rätt till stöd

Som ett led i att stärka förskolornas förutsättningar att utveckla och anpassa utbildningen och undervisningen utifrån behoven i barngrupperna prioriteras insatser de kommande åren för att implementera förvaltningens reviderade riktlinje och rutiner kring Alla barns rätt till stöd. I det reviderade

materialet lyfts barnets introduktion till förskolan fram som särskilt viktig i förskolornas arbete med anpassningen av undervisningen utifrån barnets behov och även samarbetet med vårdnadshavarna. Prioriterat de kommande åren är även att införa en förändrad och enhetlig systemmiljö för att därigenom skapa en bättre, säkrare och tydligare dokumentation av barns stödbehov.

Lokaler som kvalitetsfaktor

Lokalplaneringen behöver ske med långsiktighet och vara robust i sin karaktär. De förskolor som färdigställs i nutid har en mångårig planeringshorisont. Parallellt med detta har planeringsförutsättningarna i form av de årliga befolkningsprognoserna förändrats över tid. Dessutom präglas planeringen av nya förskolor ofta av flera osäkerheter, något som medför behov av lång framförhållning i nybyggnadsprojekt. Förskoleverksamhetens årsvariation när det gäller behovet av förskoleplatser innebär ytterligare en komplexitet i planeringsarbetet. En hållbar lokalförsörjning innebär att förskolenämndens planeringsvolymerna som regel överstiger aktuella bedömningar om den demografiska utvecklingen. Detta handlingsutrymme är nödvändigt för att inte riskera en framtida bristsituation i staden som helhet. En central faktor för planeringsvolymerna är statusen på befintliga förskolor.

Det senaste förslaget till befolkningsprognos är tydligt förändrat jämfört med prognosen från 2023. Analyser kommer att göras i årets lokalbehovsplan. Trots minskat samlat platsbehov behövs fortsatta lokalmässiga åtgärder i form av nybyggnation, renoveringar och ombyggnation för att upprätthålla nödvändig kommunal lokalkapacitet, samt för att möta osäkerheter rörande fristående verksamheters kapacitet.

Förskolenämnden vill även betona betydelsen av ett fortsatt kompensatoriskt arbete med ändamålsenliga lokaler och en stabil planering av stadens samhällsservice. Utvecklingen i utbyggnadsområden kräver nya förskoleplatser för att möta efterfrågan trots minskande befolkningsutveckling. En förskolas geografiska placering är viktig i arbetet med att bygga staden hel. I arbetet med befintligt lokalbestånd är det också av betydelse att ändamålsenliga förskolelokaler i socioekonomiskt sårbara områden prioriteras som ett led i det kompensatoriska uppdraget.

För 2025 pågår planering för avveckling av cirka 200 platser i fyra förskolelokaler med tillfälliga bygglov som inte kan förlängas. Ytterligare lokaler kan eventuellt bli aktuella för att justera kapaciteten i förhållande till befolkningsutvecklingen. Under 2025 kommer två nya förskolor att stå klara med sammanlagt cirka 300 platser. Platserna tillkommer under våren och sent under 2025, eventuellt tidigt 2026. För att möta det minskade antalet barn i den kommunala verksamheten görs anpassningar genom att avveckla lokaler som inte bedöms ändamålsenliga. Detta är dock inte tillräckligt för att helt kunna möta lokalkostnadsutvecklingen. Det får konsekvensen att den grundläggande fördelningen som fördelas till verksamheterna inom nämndens ansvar påverkas negativt.

Bedömningen är att det finns möjlighet för två familjecentraler att öppna under senare delen av 2024 och under 2025. Nämnden vill framhålla att det planeringsarbete som pågår i samverkan med andra nämnder och myndigheter är komplext. Förskolenämnden kan inte ensam styra över planeringen och inte heller över kostnadsutvecklingen.

Samverkan för likvärdiga uppväxtvillkor

Kommunen har enligt barnkonventionen ett stort ansvar för att alla Malmös barn har levnadsvillkor som främjar en god hälsa och som gör det möjligt att utvecklas såväl fysiskt, psykiskt som socialt. Föräldrarna har det huvudsakliga ansvaret, men om de inte lyckas fullt ut är kommunen och staten ytterst ansvarig.

Under 2025 prioriteras fortsatt samverkan kring de yngsta barnen i Malmö tillsammans med andra nämnder, myndigheter och civilsamhället. Samarbetet med socialtjänsten är av stor betydelse i det gemensamma arbetet kring barn som riskerar att fara illa. Fördjupad dialog och utveckling av arbetet med orosanmälningar är därför centralt. Arbetet har bland annat fokus på att särskilt uppmärksamma och förebygga risker kopplade till begränsande normer, däribland hedersrelaterat våld och förtryck. Ett viktigt verktyg är implementeringen av Trygga barnet på samtliga av kommunens förskolor senast 2025. Arbetet involverar grundskolenämnden, arbetsmarknads- och socialnämnden och Region Skåne.

Under 2024 vidareutvecklas arbetet med föräldraskapsstöd tillsammans med arbetsmarknads- och socialnämnden. Med stöd av tilldelade statsbidrag rekryteras socionomer för föräldraskapsstödssamarbetet. Möjlighet finns till förlängning genom statsbidrag även kommande år.

Förskola för fler barn

Huvudmannens uppdrag enligt skollagen innebär en skyldighet att aktivt arbeta för att nå de barn som inte tar del av förskolan. Förskolenämnden bedriver ett brett uppsökande arbete som riktar sig till samtliga barn i åldern 3-5 år. Utöver detta läggs ett särskilt fokus på de barn som skulle ha stor nytta av förskolan i sin vardag och ur ett livslångt perspektiv, till exempel nyanlända barn och barn som växer upp med ansträngda socioekonomiska förutsättningar. Grundläggande strukturer har lagts för att förskolenämnden ska kunna ta sitt ansvar utifrån de nya skollagskraven om fler barn i förskola. Två bärande processer är platserbjudanden till nyanlända barn och förskolenämndens uppsökande samverkan med civilsamhället och andra aktörer. För att säkra arbetet krävs att det finns resursmässiga förutsättningar för ett fortsatt systematiskt och långsiktigt arbete.

Många av de barnfamiljer som staden behöver nå lever i utsatthet, fattigdom och under osäkra förhållanden. Det dialogbaserade uppsökande arbetet inom nämndens verksamhet ger aktuell kunskap om familjers livsvillkor. Här framkommer att de senaste årens ekonomiska utveckling med en ökad inflation påverkat de mest utsatta familjerna i Malmö. Det finns ett fortsatt behov av ett mångfacetterat och kontinuerligt arbete tillsammans med civilsamhället i områden där inskrivningsgraden i förskola är särskilt låg. En bred samverkan med olika aktörer är central för att nå ut till de barn och vårdnadshavare som i dagsläget inte har tillgång till förskola. Samarbete med förskolelotsar från föreningar med lokal förankring är därmed fortsatt viktigt i det breda uppsökande arbetet.

Bristande tillit till myndigheter till exempel vid risk för orosanmälningar kan påverka familjer att avstå förskola för sina barn. Liknande utmaningar är låg kännedom om förskolans innehåll, syfte och värdegrund. Under 2025 fortsätter nya vägar för samarbete att utvecklas för att möta rädsla och misstro mot förskola, socialtjänst och andra offentliga verksamheter. Detta arbete behöver ske både internt inom nämndens verksamhet och tillsammans med andra yrkesverksamma inom nämnder, myndigheter och civilsamhälle som möter familjer.

Familjecentraler och öppna förskolor

Det hälsofrämjande och förebyggande arbete som bedrivs inom familjecentralerna och öppna förskolor i nära samverkan med arbetsmarknads- och socialnämnden, barnhälsovård och mödravård är fortsatt av stor vikt för att främja barn och familjers hälsa och välmående. Dessa verksamheter är viktiga arenor för att sänka trösklarna in i förskolan, och därmed ett viktigt verktyg i förskolenämndens arbete för att öka andelen barn i förskolan. Med ett familjecentrerat arbetssätt ökar möjligheterna att förebygga, upptäcka och tillgodose behov av stöd. Ett tydligt samarbete mellan de öppna förskolorna och förskolor i närområdet är också en viktig del i detta arbete.

På stadens familjecentraler och öppna förskolor erbjuds främjande och förebyggande insatser som kan vara särskilt gynnsamma för nyanlända familjer med små barn. Inriktningen är att göra verksamheten i de öppna förskolorna tillgänglig för fler utrikesfödda barn och vårdnadshavare. Ett sätt är att i samverkan med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och idéburna bildningsförbund fortsatt erbjuda svenskutbildning för utrikesfödda föräldralediga. Det förväntas ge vårdnadshavare, särskilt kvinnor, större egenmakt och förutsättningar till etablering på arbetsmarknaden. Arbetet bygger på en så kallad Idéburen Offentlig Partnerskaps-samverkan (IOP) där det krävs förutsättningar för långsiktig finansiering.

Förskolenämnden och arbetsmarknads- och socialnämnden medverkar tillsammans med ett antal kommuner i arbetet med att utveckla en modell för att stärka utrikesfödda kvinnors etablering på arbetsmarknaden. Arbetet sker med utgångspunkt i öppna förskolorna. Arbetet leds av Sveriges kommuner och regioner (SKR) på uppdrag av regeringen. På ett urval av de öppna förskolorna erbjuder arbetsmarknadssekreterare stöd och vägledning kopplat till studier och arbete på regelbunden basis.

Ett fortsatt planeringsarbete pågår mellan Malmö stad, Region Skåne och fristående aktörer för ytterligare etablering av familjecentraler. Kroksbäcks familjecentral beräknas öppna i slutet av 2024 och planering pågår för att öppna ytterligare en familjecentral vid Mobilia under 2025.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?
- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2025? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

En löpande grundförutsättning i nämndens planeringsarbete är att kontinuerligt anpassa kapacitet och organisation till antalet barn i verksamheten. Sedan förskolenämnden fick ansvaret för den kommunala förskoleverksamheten i Malmö stad har målet varit att årligen höja grundbeloppet för att skapa förutsättningar för utveckling av verksamhetens kvalitet. Detta har möjliggjorts genom ökade kommunbidrag och statsbidrag såväl som genom ett ständigt arbete med att fördela och använda resurserna optimalt där barnets bästa är vägledande.

Av denna budgetskrivelse framgår att förskolenämnden har ett antal strukturella utmaningar att hantera år 2025 och framåt. Konsekvenserna av de parallella förändringarna när det gäller det minskande antalet barn, lokalkostnadsutvecklingen samt lägre statsbidrag väntas innebära ansträngda förutsättningar för nämndens verksamhet. Nämnden ser en risk att arbetet för att stärka kvaliteten och likvärdigheten i stadens förskolor kommer att begränsas och att de förutsättningar som förskolorna har idag inte kommer att kunna bibehållas.

Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2025? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

De tre senaste åren har tilldelningen av det riktade statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder möjliggjort finansiering av bibehållen personaltäthet och riktade insatser inom prioriterade områden. De riktade statsbidragen har varit en viktig del i finansieringen av verksamheten. Bedömningen inför 2025 och framåt är att nämndens statsbidragstilldelning kommer att bli avsevärt lägre. Detta efter aviseringar i budgetpropositionen för 2024 och framåt. De minskade statsbidragsintäkterna riskerar att medföra en begränsning av nämndens ekonomiska utrymme med cirka 50 mnkr. Detta skulle medföra direkta konsekvenser för förskolornas förutsättningar att bibehålla verksamheten och i hög grad påverka arbetet med stärkt likvärdighet.

Internhyresmodellen innebär betydligt högre kostnader för de nya förskolor som tagits i bruk de senaste åren, även för de projekt som planerades innan införandet av den nya modellen. Det senaste förslaget till befolkningsprognos indikerar en ytterligare minskning av antalet barn i åldern 1–5 år mot vad tidigare prognoser har visat. Samtidigt har förskolenämnden på kort sikt begränsade möjligheter att anpassa lokalbeståndet. Detta innebär både ökade lokalkostnader per plats och högre lokalkostnadsersättning till fristående huvudmän.

Det nationella professionsprogrammet förutsätter att förskolans medarbetare kan delta i utbildning och i meriteringsprocesser, vilket fordrar finansiering av både utbildning och vikariekostnader.

Förskolenämndens arbete med nya digitala system inom ramen för en modern systemmiljö bedöms medföra ökade kostnader. Det gäller inte enbart inköp av verksamhetssystem utan nämnden behöver även kunna tillgodose en organisation som kan stödja arbetet med implementering.

Ett eventuellt kommunövergripande beslut om arbetsskor till medarbetare inom förskolenämndens verksamhetsområde kräver att nämnden kompenseras fullt ut för de kostnadsökningar som förslaget medför.

Det finns långt framskridna planer på etablering av nya familjecentraler som ökar nämndens kostnader.

Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Förskolenämndens bedömning är att några sådana förändringar inte är att vänta 2025.

Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?

För att begränsa lokalkostnadsutvecklingen är det nödvändigt att uppföra nya förskolor till en lägre investeringskostnad. En del i arbetet med att sänka investeringsutgifterna för nya förskolor är förskolenämndens samarbete med servicenämnden kring kostnadseffektiva arbetsprocesser. Aktuellt fokus i arbetet ligger på samupphandling och yteffektivitet.

Implementeringen av en ny måltidsorganisation fortsätter under 2025. Detta syftar bland annat till att stärka likvärdigheten kring barnens måltider och att öka kapacitetsnyttjandet av förskolornas kök. Detta bedöms kunna ge förutsättningar för stärkt kvalitet och ekonomiska effekter på längre sikt.

Förskolenämndens arbete med nya digitala system väntas på sikt ge positiva effekter i form av ökad kvalitet i kärnuppdraget. Systemen ska stödja hanteringen av förskolans dokumentation och ärendehantering till exempel kopplat till alla barns rätt till stöd och ärenden om diskriminering eller annan kränkande behandling. Detta väntas möjliggöra en mer effektiv verksamhet för förskolenämnden och framför allt bidra till en bättre service för Malmöbon. Den förväntade minskningen av administration tillsammans med ökad säkerhet i hanteringen av barnens uppgifter väntas frigöra tid hos medarbetare för att stärka kvaliteten i verksamheten.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Riktade statsbidrag

RIKTADE STATSBRIDRAG, benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2024	Prognos 2025
Maxtaxa förskola/fritidshem	Skolverket	48 403	37 000
Kvalitetshöjande åtgärder	Skolverket	130 523	92 300
Lärarlönelyftet	Skolverket	2 601	2 600
Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds	Skolverket	2 465	2 465
Asylsökande barn i förskola/skola	Migrationsverket	1 500	1 500
Statsbidrag flyktingar	Migrationsverket	1 400	1 400
Övriga riktade bidrag		1 200	1 200
RIKTADE STATSBRIDRAG	Summa	188 092	138 465

Övriga bidrag

ÖVRIGA BRIDRAG, benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2024	Prognos 2025
Momsbidrag	Skatteverket	34 000	34 000
Nystartsjobb	Arbetsförmedlingen	6 000	6 000
Lönebidrag	Arbetsförmedlingen	5 000	5 000
VFU	Universitet/Högskolor	850	850
Social samfond	Stiftelse	900	900
Skolmjölsstöd	Jordbruksverket	1 000	1 000
Övriga bidrag		1 000	1 000
ÖVRIGA BRIDRAG	Summa	48 750	48 750

Statsbidragen avser riktade statsbidrag för olika insatser, fem av statsbidragen kommer från Skolverket och två från Migrationsverket.

Enligt budgetpropositionen för 2024 förväntas de riktade statsbidragen minska år 2025. Detta då regeringen aviserar att från och med 2025 ska ramen för kvalitetshöjande åtgärder reduceras med 800 mnkr och ramen för maxtaxa indexerar ned med 500 mnkr.

Om båda ramjusteringarna finns kvar i regeringens budgetproposition för 2025 skulle det innebära lägre intäkter för förskolenämnden med totalt 49,6 mnkr varav 38,2 mnkr avser kvalitetshöjande åtgärder och 11,4 mnkr avser maxtaxa, givet att statsbidragen fördelas enligt samma principer som tidigare år.

Begäran om investeringsram

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2025 samt plan för 2026-2030 (belopp i tkr)

Investeringstyp	Begäran 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030
Inventarier vid nybyggnation och förbättringar i inne- och utemiljö på befintliga förskolor	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Summa investeringsram	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000

Förskolenämnden har behov av en investeringsram på 30 mnkr under 2025. Nämnden planerar att investera 16 mnkr i inventarier i samband med nybyggnationer. Förbättringar i inne- och utemiljö på befintliga förskolor bedöms uppgå till 12 mnkr. Det omfattar investeringar i reparationer och standardhöjande underhåll samt förbättringar av befintliga förskolors utemiljöer. Resterande 2,0 mnkr planeras att användas av utbildningsområdena som erhåller 0,5 mnkr vardera. Under 2025 färdigställs enligt plan två förskolor, Brages förskola och Traktorns förskola, samt en familjecentral.

Investeringsbeloppen för åren 2026 till 2030 går i linje med kommunfullmäktiges investeringsplan för förskolenämnden. Under perioden 2025 till 2030 planeras totalt cirka 20 nya förskolor färdigställas, vilket påverkar investeringsvolymen. Budgeteringen för förbättringar i förskolors inne- och utemiljöer ligger konstant över tidsperioden. I de fall planerade nybyggnationer försenas eller flyttas mellan åren kan behovet av investeringsramen förändras. Bedömningen är att effekter av ny befolkningsprognos kommer att innebära behov av omprioriteringar, vilket innefattas i höstens arbete med ny lokalbehovsplan.

Beståndet av befintliga förskolor blir också äldre, vilket leder till ett ökat renoveringsbehov av det som ligger utanför fastighetsägarens ansvar. Ventilations- eller bulleråtgärder är exempel på detta, som ofta föranleds av miljöförvaltningens beslut. Vidare görs insatser för att förbättra säkerheten på förskolorna även de kommande åren och detta är fortsättningsvis ett viktigt arbete för nämnden.